

312

VSK/ERO

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

200701070-42

Iflg. liste

Deres ref.

Vår ref.
11/674Dato
14 JUN 2013**Mølleelva kraftverk i Alta kommune i Finnmark fylke – klage på NVEs vedtak**

I brev av 25.11.2010 fra Reindriftsforvaltningen Vest-Finnmark v/Områdestyret, og i e-post av 01.12.2010 fra Dalan Advokatfirma DA v/adv. Thomas Hjermann, på vegne av Reinbeitedistrikt 26 Lakkonjarga, påklages Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) vedtak av 02.11.2010 om å gi Alta Kraftlag a/l tillatelse til å bygge Mølleelva kraftverk i Alta kommune.

NVE har vurdert klagen i brev til departementet av 18.04.2011, og har ikke funnet grunnlag for å omgjøre sitt vedtak.

1. Bakgrunn

Alta Kraftlag a/l har søkt NVE om tillatelse til å bygge Mølleelva kraftverk ved søknad av 09.01.2007, justert plan av 20.05.2010 og ytterligere tilleggsopplysninger av 21.06.2010. I forhold til opprinnelig søknad innebærer den justerte planen blant annet flytting av kraftstasjon fra kote 0 til kote 31, økning av maksimal slukeevne fra 1,16 m³/s til 1,36 m³/s og økning av installert effekt fra 3,8 MW til 4,4 MW. Kraftverket vil i henhold til den justerte planen utnytte et fall på 389 m mellom kote 420 og kote 31. De tidligere etablerte, men uferdige dammene ved utløpene av Annasvatn og Lundstrømsvatn, skal etter planen settes i stand slik at samlet magasinivolum blir på 1,5 mill. m³ innenfor en reguleringshøyde på 3 m. Vannveien skal etter planen legges i to tunneler med nedgravd/sprengt rørgate mellom tunnelene. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 20 l/s hele året. Kraftverket vil i henhold til justert plan gi en årlig produksjon på om lag 13,5 GWh.

Til høringen av søknaden uttaler **Alta kommune** at de er positive til prosjektet. **Fylkesmannen i Finnmark (FM)** er positiv til prosjektet, men mener minstevannføringen må være noe høyere enn omsøkt i perioden mai-oktober. **Finnmark Fylkeskommune** og **Sametinget** påpeker at arbeidet må stanses og at det må varsles dersom det oppdages kulturminner under utbyggingen. **Universitetet i Tromsø** og **Statens vegvesen** har ingen merknader. **Reindriftsforvaltningen Vest-Finnmark** og **Reinbeitedistrikt 26 Lakkonjarga** er imot en utbygging av hensyn til reindriften.

Ved vedtak av 02.11.2010 ga NVE konsesjon på fastsatte vilkår til Mølleelva kraftverk. NVE har fastsatt krav om slipp av minstevannføring på 60 l/s fra 1. juni til 30. september og 40 l/s resten av året. Det konsesjonsgitte kraftverket vil gi en årlig produksjon på om lag 13 GWh. NVE ga også Alta Kraftlag a/l tillatelse etter vannressursloven § 42 til å overta eksisterende reguleringsanlegg ved Annasvatn og Lundstrømsvatn, samt eksisterende inntak i Mølleelva.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at tiltaket gir en viss økning i ny fornybar energi, overtakelse og istandsetting av eksisterende reguleringsanlegg og inntak, samt næringsutvikling og økte inntekter til grunneiere, søker og kommunen. NVE mener at ny konsesjon til regulering av Annasvatn og Lundstrømsvatn er viktig for å produsere vinterkraft. De største ulempene ved tiltaket er etter NVEs syn at det kan forstyrre simler og kalver på vår- og sommerbeite.

2. Klagen

I brev av 25.11.2010 og i e-post av 01.12.2010 fra hhv. Reindriftsforvaltningen Vest-Finnmark v/Områdestyret og Dalan Advokatfirma DA v/adv. Thomas Hjermann, på vegne av Reinbeitedistrikt 26 Lakkonjarga, påklages NVEs vedtak av 02.11.2010.

Hovedmomenter fra klagen er:

- Mølleelva kraftverk vil innebære et nytt innhogg i reindriftens beitearealer, samtidig som inngrepet vil innebære uro og forstyrrelser i byggeperioden. NVE har ikke tatt nok hensyn til reindriftens innvendinger.
- Dersom det gis konsesjon er det viktig å utelate heving av Annasvatn. Regulering av Annasvatn vil medføre at frodige grøntbeiter går tapt. Dette er ikke tatt hensyn til i NVEs vedtak.
- Sumvirkninger av alle inngrep innenfor reinbeiteområdet gjør at de arealene som mistes på grunn av regulering av Annasvatn har desto større verdi for reinbeitedistrikt 26 i dag enn de hadde da det ble gitt reguleringsstillatelse til NORSALAR AS i 1988. Områdene rundt dammene, da disse ikke har vært regulert på minst 15 år, har igjen blitt tatt i bruk til reinbeiting.

- NVE har ikke vurdert sumvirkninger av det nå omsøkte tiltakets geografiske inngrep og andre inngrep i reinbeitedistriktet.
- NVE har ikke stilt krav til at utbygger skal ta hensyn til reindriften i anleggs- og driftsperiode, krav til revegetering, krav til at tiltakene skal utføres i dialog med distriktet, samt krav til at områdene rundt dammen skal sikres for beitende rein – særlig med hensyn til usikker is.
- Distriktet kan ikke akseptere at konsesjonsmyndigheten overlater til "partene" å ivareta reindriftens interesser uten klare vilkår og føringer fra konsesjonsmyndigheten.

3. Departementets merknader

Tillatelse til å bygge småkraftverk kan gis dersom *fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser*, jf. vannressursloven § 25 første ledd. Dette blir vurdert konkret for hvert enkelt prosjekt. Departementet vil drøfte de merknader i klagen som er nødvendig for å begrunne avgjørelsen. Departementet kan også ta hensyn til andre forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Naturmangfold

Skjønnsutøvingen ved saksbehandling etter vannressursloven må være i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven. Dette innebærer at tiltakets konsekvenser for miljø og naturmangfold må vurderes opp mot tiltakets fordeler knyttet til produksjon av fornybar energi, kraftforsyningssikkerhet og andre positive virkninger. Bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved departementets behandling etter vannressursloven, jf. naturmangfoldloven § 7. Forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 legges også til grunn for departementets behandling av klagen.

I følge søknadens rapport om konsekvenser for biologisk mangfold, av SWECO GRØNER, omfatter prosjektområdet to bekkekløfter av middels verdi, sørvendt berg av middels til stor verdi, rasmark av stor verdi, og kalkrike områder av middels til stor verdi for biologisk mangfold. Naturtypene kan i følge rapporten generelt karakteriseres som artsrike, men det er ikke funnet rødlistede og/eller sjeldne fuktrevende plantearter i prosjektområdet. I følge rapporten er rødlisteartene oter (VU) og fjellvåk (NT), samt de tidligere rødlisteartene havelle og havørn påvist i prosjektområdet. Prosjektområdet vurderes i rapporten å ha liten verdi for oter da det er lite fisk i vassdraget. Det framgår ikke av rapporten at prosjektområdet har noen vesentlig verdi for fugl. Samlet vurderes prosjektområdet å være av middels til stor verdi for biologisk mangfold.

I følge rapporten er bekkekløftene utsatt for høy solinnstråling og tidvis uttørking. Bekkekløftene er derfor uegnet for fuktrevende arter. De øvrige naturtypene vil i følge rapporten ikke berøres fysisk av tiltaket. Reguleringene i Annasvatn og Lundstrømsvatn

vil i følge rapporten virke negativt for bunndyrproduksjon, vann- og kantvegetasjon og fisk. Påvirkningen vil i følge rapporten være liten da vannene har vært regulert tilsvarende tidligere. Fraføringen av vann på utbyggingsstrekningen vil virke negativt for bunndyrfaunaen, og kan i følge rapporten på sikt medføre en endring av artssammensetningen langs delene av elva der det vokser gråor-bjørk-viersumpskog og -kratt.

Med hensyn til at prosjektområdet er av middels til stor verdi, vurderes det i rapporten at tiltaket vil medføre middels negative konsekvenser for biologisk mangfold.

FM mener konsekvensene for biologisk mangfold vil være akseptable med en minstevannføring på 20 l/s i perioden november-april, og med noe høyere minstevannføring resten av året. For å ivareta de vanntilknyttede artene mener NVE det både fra dammen ved utløpet av Lundstrømsvatn og fra inntaket må slippes 60 l/s i perioden 1. juni – 30. september, og 40 l/s resten av året. NVE legger videre til grunn at det må vises forsiktighet i anleggsperioden, både med hensyn til revegetering av rørtrase og hekkende rovfugl.

Departementet mener at en utbygging av Mølleelva kraftverk i tråd med NVEs konsesjonsvedtak ikke vil gi uakseptable konsekvenser for naturtyper av høy verdi eller berøre truede og/eller sårbare arter. Departementet mener tiltaket ikke vil være i konflikt med forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

I vurderingen av klagen har departementet lagt til grunn følgende kunnskapsgrunnlag:

- Søknad om tillatelse til bygging av Mølleelva kraftverk (januar 2007)
- Tilleggsinformasjon til søknaden (mai 2010/juni 2010)
- Rapport om konsekvenser for biologisk mangfold av SWECO GRØNER (desember 2006)
- Kontroll av registrerte arter i artsdatabanken (mai 2013)
- NVEs bakgrunn for vedtak (KI-notat nr. 95/2010) inkludert høringsuttalelser (november 2010)

Departementet mener at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om tiltakets konsekvenser for naturmangfoldet, og at det ikke er risiko for alvorlig eller irreversibel skade, jf. naturmangfoldloven §§ 8 og 9.

NVE vurderer at Mølleelva kraftverk ikke vil medføre uakseptable sumvirkninger for biologisk mangfold. I vurderingen viser NVE til det eksisterende Mattisfoss kraftverk innerst i Kåfjorden, samt det planlagte Storelva kraftverk, som begge er plassert innenfor Lakkonjarga. Ved vedtak av 26.04.2013 ga Olje- og energidepartementet (OED) endelig avslag til Storeelva kraftverk. I avslaget ble det lagt avgjørende vekt på at tiltakets konsekvenser for biologisk mangfold av høy verdi. Blant annet på bakgrunn av dette, og at Mølleelva kraftverk etter departementet sitt syn isolert sett vil få

akseptable konsekvenser for biologisk mangfold, mener departementet at tiltaket ikke vil bidra til en uakseptabel samlet belastning for naturtyper eller økosystem, jf. naturmangfoldloven § 10.

Gjennom oppfølging og godkjenning av detaljplanen og på bakgrunn av at myndighetene kan fastsette vilkår som må gjennomføres på konsesjonærens bekostning, mener departementet at hensynet til miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, jf. naturmangfoldloven §§ 11 og 12, er ivarettatt.

Reindrift

NVE påpeker at de omsøkte reguleringer av Lundstrømsvatn og Annasvatn er de samme som det ble gitt tillatelse til ved kongelig resolusjon i 1988 i forbindelse med etablering av NORSALARs fiskeanlegg. Annasvatnet har vært nedtappet og Lundstrømsvatnet oppdemt og passivt regulert siden byggingen av damanleggene stoppet opp da NORSALAR gikk konkurs. Med hensyn til reindrift påpeker NVE blant annet at dammene kan fullføres og inntaket bygges veiløst. Tilsyn kan skje med helikopter, til fots, firehjuling eller snøscooter på de gamle veiene i området som kan holdes stengt for alminnelig ferdsel. Flyttveien/trekkleien mellom dam Lundstrømsvatn og inntaket i Mølleelva vil ikke bli særlig berørt.

Etter NVEs syn er det kun regulering av Annasvatn som vil gi permanent reduksjon i beiteareal i forhold til dagens situasjon, men arealet er beskjedent. Midlertidige anleggsområder, særlig parsellen med nedgravd tilløpsrør, vil etter NVEs syn også gi litt redusert beiteareal inntil de blir revegetert, noe som kan ta lang tid i det arktiske klimaet. NVE mener at dersom det holdes tett kontakt mellom reindriftnæringen i området og tiltakshaver, vil anleggsperioden kunne tilpasses reindriften slik at reinen ikke blir skremt. NVE antar at rørtraseen ikke vil være til hinder for reinens bruk av området hvis parsellen der rørgata graves ned, revegeteres og følger terrenget slik at det ikke skapes hindringer for rein.

NVE tilbakeviser påstandene i klagen fra reindriftsforvaltningen og reinbeitedistriktet om at de ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til reindriften og/eller vurdert sumvirkninger av tiltaket. NVE påpeker at de har behandlet reindriftsforvaltningens innvendinger mot prosjektet utførlig i KI-notat nr. 95/2010 – Bakgrunn for vedtak, og omtalt pågangen av småkraftprosjekter innenfor reinbeitedistriktet og bekymringen for det økende presset på reindriften. NVE påpeker at de har lagt særlig vekt på forholdet til reindriften, og at dette er oppført i merknadene til vilkår nr. 4. NVE uttaler at de gjennom godkjenning og oppfølging av detaljplanen for utbygging og tilsyn under driftsperioden vil påse at reinbeitedistriktet involveres i planleggingen og gis mulighet til å komme med innspill til eventuelle tidsbegrensninger for anleggsaktivitet. NVE anfører også at merking ved usikker is er tatt inn i vilkår nr. 10. Om tiltakets sumvirkninger for reindriften, uttaler NVE at de ikke kan se at tiltaket vil ha konsekvenser for allmenne interesser utover det som er vurdert spesielt for denne saken.

Etter NVEs syn er det ikke kommet nye opplysninger i klagen som ikke var kjent da vedtaket ble fattet.

Som del av klagebehandlingen har OED hatt konsultasjon med Reinbeitedistrikt 26 Lakkonjarga for å drøfte konsekvensene av kraftverket og mulige avbøtende tiltak.

Utover de punkter som er tatt opp i klagen, kan innspillene fra distriktet under konsultasjonen oppsummeres slik:

- De 50 første meterne av rørgata rett nedstrøms inntaket skal i henhold til søknaden ligge i dagen. Denne delen av rørgata vil utgjøre et hinder i et viktig krysningspunkt for rein som skal til vårbeite (beiteområdet utgjør ca. 1/3 av sommerdistriktet).
- Rørgate i dagen kan medføre at reinflokken bruker vesentlig lenger tid på å komme frem til beite og/eller at de trekker mot andre områder. Dette kan igjen medføre vekttap på dyrene, sammenblanding av flokker, og at flere dyr blir tatt av rovdyr.
- Konsekvensene av rørgata i dagen er undervurdert, bl.a. fordi det ikke er tatt høyde for at reinflokken kan bestå av opptil 10 000 dyr.
- Konsekvensene av rørgata kommer ikke fram av saksgrunnlaget. Søkere bør generelt pålegges å legge ved en ekstern reindrifsfaglig utredning i konsesjonssøknader i reinbeitedistrikt. Valg av utreder bør bestemmes av- eller i nært samråd med det respektive reinbeitedistriktet.
- Opprustning av den eksisterende veien til Halddetoppen vil øke ferdselen i området, hvilket vil virke negativt for rein. Eksisterende vei bør ikke brukes som anleggsvei.
- Dersom det likevel gis konsesjon må det stilles krav om avbøtende tiltak. Avbøtende tiltak bør utformes på bakgrunn av en ekstern reindrifsfaglig utredning, og i samråd med reinbeitedistriktet.
- Det må stilles krav om at øverste del av rørgata ikke skal være til hinder for rein, og/eller krav om at inntaket flyttes lenger ned i vassdraget. Det må også stilles krav om at all berørt natur skal revegeteres og at det skal bygges bro over det eksisterende damanlegget i Lundstrømvatn.
- Det må settes vilkår om utbygger og reinbeitedistriktet skal være enige gjennom en avtale om tekniske løsninger og økonomisk kompensasjon før tiltaket kan iverksettes. Den økonomiske kompensasjonen må i større grad reflektere de faktiske økonomiske tapene reindriften påføres.

I forbindelse med konsultasjonen innhentet OED tilleggsinformasjon fra utbygger om alternative utbyggingsløsninger for å avbøte den mulige konflikten mellom kryssende rein og den øverste delen av rørgata. Tilleggsinformasjonen ble videresendt til reinbeitedistriktet. I tilleggsinformasjonen påpeker utbygger at tunnel helt frem til inntaket vil bli svært vanskelig, men at det vil være mulig å sprengne ned- og tildekke rørgata slik at terrenget blir som før.

Departementet vil påpeke at NVE i sitt konsesjonsvedtak har stilt krav om at oppgradering av eksisterende reguleringsdammer og bygging av inntak skal skje uten opprustning av veier.

I Alta Kraftlag a/l sin søknad foreslås å ta ut reguleringen av Annasvatn som et mulig avbøtende tiltak – fortrinnsvis i bytte mot en mindre minstevannføring. Den omsøkte reguleringen av Annasvatn tilsvarer i følge søknaden 0,4 GWh/år og en årlig inntekt på 140 000 kr. Etter en helhetlig vurdering mener departementet at ulempene ved regulering av Annasvatn, i form av tapt beiteareal, overgår fordelene i form av en kraftgevinst på 0,4 GWh/år. Av hensyn til biologisk mangfold mener departementet at NVEs fastsatte krav om slipp av minstevannføring må opprettholdes.

Med unntak av reguleringen av Annasvatn, deler departementet NVEs vurderinger av kraftverkets konsekvenser for reindriften. Departementet mener konsekvensene av Mølleelva kraftverk for reindriften isolert sett er begrenset, og at kraftverket ikke vil bidra til uakseptable sumvirkninger. Departementet påpeker i denne forbindelse at søknaden om Storelva kraftverk fikk endelig avslag ved OEDs vedtak av 26.04.2013.

Departementet legger utover dette til grunn at NVE, gjennom oppfølging og godkjenning av detaljplanen og tilsyn under drift, vil påse at kraftverket bygges og driftes på en måte som gir akseptable konsekvenser for reindriften, herunder at vannveien ikke kommer til hinder for kryssende rein.

Departementet mener de mest vesentlige virkningene av Mølleelva kraftverk er drøftet over. Departementet ser derfor ikke behov for å gå nærmere inn på tiltakets konsekvenser for andre interesser.

4. Departementets vedtak

Klagen tas delvis til følge ved at regulering av Annasvatn ikke tillates. Utover dette opprettholdes NVEs vedtak av 02.11.2010 om å gi Alta Kraftlag a/l tillatelse til å bygge Mølleelva kraftverk .

Dette vedtaket kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28, tredje ledd, første punktum.

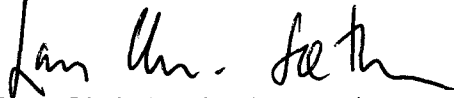
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Departementet slutter seg til vilkårene og merknader til vilkår slik disse fremgår av NVEs vedtak. Av hensyn til reindriften tilføyer departementet følgende merknader til post 4 under merknader til vilkår.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljplanen skal utformes i nært samråd med reinbeitedistriktet. NVE skal ved godkjenning av detaljplanen sikre at reinbeitedistriktet involveres. I detaljplanen skal det legges vekt på avbøtende tiltak og tilpasning av kraftverket slik at reinen kan flytte uhindret av det nye inngrepet. Tiltaket skal ikke sperre for eksisterende flyttlei uten at dette eventuelt er godkjent av LMD. Kraftverk med reguleringsanlegg skal bygges/opprustes uten opprustning av veier. Tilsyn skal skje på eksisterende veier som holdes stengt for alminnelig ferdsel. Det skal etableres bro for gange/atv/snøscooter over dammen i Lundstrømvatn. Utbygger skal legge stor vekt på å unngå støy og forstyrrelser for rein i anleggsperioden. Utbygger skal ha løpende kontakt med reinbeitedistriktet under anleggsperioden.

Med hilsen

Lars Christian Sæther (e.f.)
avdelingsdirektør

Per Harald Sønstelid
seniorrådgiver

Kopi:

Alta kommune – Postboks 1403, 9506 Alta

Alta Kraftlag a/l - Markveien 46, 9509 Alta

Finnmark fylkeskommune – Henry Karlsens plass 1, 9815 Vadsø

Fylkesmannen i Finnmark – Statens hus, 9815 Vadsø

Norges vassdrags- og energidirektorat – Postboks 5091 Majorstuen, 0301 Oslo

Reinbeitedistrikt 26 Lakkonjarga v/Hans Ole N. Eira, Postboks 27, 9525 Kautokeino

Sametinget – Ávjovárgeaidnu 50, 9730 Karasjok

Statens vegvesen Region Nord – Dreyfushammarn 31, 8002 Bodø

Tromsø Museum – Universitetsmuseet, 9037 Tromsø

Adressater:

Reindriftsforvaltningen Vest-Finnmark v/Områdestyret, Bredbuktnesveien 50 B,
9520 Kautokeino

Dalan Advokatfirma DA v/adv. Thomas Hjermann, Postboks 1214 Vika, 0110 Oslo